

Český telekomunikační úřad
Odbor správy kmitočtového spektra
Sokolovská 219
Praha 9

Doručeno elektronicky se zaručeným elektronickým podpisem na emailovou adresu podatelna@ctu.cz.

dne / date 30. 11. 2021

věc / re **Veřejná konzultace k uplatnění připomínek k záměru Českého telekomunikačního úřadu udělit přiděl rádiových kmitočtů v kmitočtovém pásmu 1920–1980 / 2110–2170 MHz podle § 20 odst. 5 zákona o elektronických komunikacích, čj. ČTÚ-33 118/2021-613/IV. vyř.**

Formulář pro uplatnění připomínek, stanovisek a názorů

NÁZEV NÁVRHU OPATŘENÍ KE KONZULTACI:

Záměr Českého telekomunikačního úřadu udělit přiděl rádiových kmitočtů v kmitočtovém pásmu 1920–1980 / 2110–2170 MHz podle § 20 odst. 5 zákona o elektronických komunikacích a Společný znalecký posudek o ocenění práva využívání rádiových kmitočtů v kmitočtovém pásmu 1920–1980 / 2110–2170 MHz.

IDENTIFIKAČNÍ ÚDAJE DOTČENÉHO SUBJEKTU:

T-Mobile Czech Republic a.s.
Tomíčkova 2144/1
149 00 Praha 4
IČ: 649 49 681

OPRÁVNĚNÁ OSOBA (KONTAKTNÍ OSOBA):

JUDr. Martin Orgoník
manažer regulace

DŮVĚRNOST POSKYTNUTÝCH INFORMACÍ:

připomínky **neobsahují důvěrné informace**, a informace tvořící předmět obchodního tajemství společnosti T-Mobile Czech Republic a.s.

ÚVOD

Český telekomunikační úřad (dále také „ČTÚ“ nebo „Úřad“) provedl v souladu se zákonem č. 127/2005 Sb., o elektronických komunikacích a změně některých souvisejících zákonů v platném znění (dále jen „ZEK“), přezkum, zda nadále trvají důvody omezení počtu práv k využívání rádiových kmitočtů v kmitočtových pásmech 1920–1980 / 2110–2170 MHz (dále „Přezkum“). Úřad dospěl k závěru, že je třeba omezení počtu práv k využívání uvedených rádiových kmitočtů i nadále zachovat. Úřad předpokládá vydání nového přidělu s dobou platnosti do 31. 12. 2041. A dále, Úřad zajistil ocenění dotčeného přidělu soudním znalcem (dále „Znalecký posudek“).

Úřad předložil do veřejné konzultace jak závěry Přezkumu, tak samotný Znalecký posudek, čj. ČTÚ-33 118/2021-613/IV. vyř.

Společnost T-Mobile Czech Republic a.s. (dále také „T-Mobile“) předkládá své připomínky v rámci veřejné konzultace k těmto dvěma dokumentům.

- **PŘEZKUM.**

Na tomto místě bychom rádi vyjádřili náš nesouhlas se způsobem vedení konzultace k dokumentům Přezkum a Znalecký posudek, které byly uveřejněny na diskuzním místě ČTÚ. Pro uvedenou konzultaci byla stanovena nezvykle krátká doba 18 dnů pro předložení připomínek, která byla odůvodněna především časovou tísň, konzultací dané změny se všemi držiteli přidělu v pásmu 2,1 GHz v jarních měsících a skutečností, že konzultovaný návrh se dotkne pouze společnosti O2 Czech Republic a.s.

Takový postup není v souladu se Směrnicí Evropského Parlamentu a Rady 2018/1972 ze dne 11. prosince 2018, kterou se stanoví evropský kodex pro elektronické komunikace (dále „EECC“). EECC stanovuje konzultační lhůtu pro tyto případy při vědomí vážnosti dopadů případného prodloužení kmitočtových přidělu na celý trh v délce alespoň tří měsíců.

Dále bychom rádi upozornili na nepřesnost na str. 6 Přezkumu, že předmětný návrh byl opakovaně konzultován se všemi dotčenými držiteli přidělu v pásmu 2,1 GHz, což následně ČTÚ vede k ospravedlnění zkrácené konzultační lhůty. Takové konstatování může vést k nepřesnému závěru, že v rámci opakovaných konzultací došlo ke shodě nad navrženými podmínkami dalšího využívání rádiových kmitočtů. Je potřeba zmínit, že v rámci jednání držitelů kmitočtových přidělu pásma 2,1 GHz a ČTÚ v jarních a letních měsících tohoto roku došlo ke shodě o rámcových podmínkách nových závazků, nikoliv ke shodě nad konkrétními detaily dalšího využívání rádiových kmitočtů v pásmu 2,1 GHz.

Připomínka společnosti T-Mobile:

Společnost T-Mobile žádá ČTÚ, aby promítnul do dokumentu Přezkum výsledný stav jednání, na jehož základě mohou další dva držitelé rádiových kmitočtů v pásmu 2,1 GHz **legitimmně očekávat obdobný přístup ČTÚ a stejný rozsah povinností při obnově jejich přidělu.**

T-Mobile dále žádá ČTÚ, aby se do budoucna nedopouštěl nepřiměřeného zkracování konzultačních lhůt zejména u těch navrhovaných opatření, která mají velký potenciál dopadu na trh. U takových opatření by měla být zachována konzultační lhůta alespoň jeden měsíc (při vědomí toho, že novela ZEK účinná od 1. ledna 2022 promítá do ZEK **minimální lhůtu 3 měsíců pro prodloužení přidělů danou EECC**).

- **ZNALECKÝ POSUDEK.**

- 1) **Rámcový koncept stanovení finální ceny za prodloužení frekvenčního přidělu**

Znalecký posudek stanovil hodnotu aktiva v podobě práva na využívání rádiových kmitočtů v kmitočtovém pásmu 1920–1980 / 2110–2170 MHz pro mobilního operátora O2 Czech Republic a.s. (dále jen „O2“), a to ve dvou variantách, tedy hodnotu pro předpoklad prodloužení 20 let a hodnotu pro předpoklad prodloužení na dobu 3 let a 56 dní. Při ocenění dále zohledňuje převzaté závazky, když navrhuje kompenzovat převzaté závazky. Znalec tedy navrhuje ponížít základní hodnotu aktiva o náklady spojené s plněním převzatých povinností.

Připomínka společnosti T-Mobile:

Tento nový koncept stanovení finální ceny za prodloužení frekvenčního přidělu považujeme obecně za správný a souladný s regulačním rámcem pro elektronické komunikace, který požaduje, aby hodnota za udělení spektra odrážela náklady spojené s převzatými závazky.

- 2) **Zvolená metoda pro ocenění spektra**

Znalecký posudek navazuje na předchozí znalecké posudky, které si zadavatel ČTÚ nechal dopsud vyhotovit pro ocenění prodloužovaných práv na využívání rádiových kmitočtů, a i v tomto posudku znalec zvolil pro určení hodnoty aktiv metodu výnosovou. Společnost T-Mobile je k tomuto přístupu dlouhodobě kritická.

- a. Zvolený přístup není v souladu s principy evropského regulačního rámce pro zpoplatnění spektra, který vyžaduje, aby poplatky za udělení práv k využití kmitočtů podporovaly účinné využívání spektra, a poukazuje na škodlivost přístupu, který maximalizuje výnosy z poplatků za využívání spektra, na investiční ochotu operátorů a obecně inovativní rozvoj.
- b. Použití čistě výnosové metody pro ocenění práv na využití spektra vede k efektu, kdy nárůst budoucích peněžních toků z inovativních služeb způsobí odliv peněžních prostředků od operátorů prostřednictvím procesu obnovy spektra, čímž může docházet k negativnímu efektu v podobě snižování investiční ochoty.
- c. Použití čistě výnosové metody pro ocenění práv na využití spektra generuje riziko, že takto uměle stanovená cena za obnovení práv nereflexuje tržní hodnotu, což může implikovat neefektivní přidělování spektra.

- d. Přestože ZEK stanovuje pro ocenění spektra formu znaleckého posudku, domníváme se, že i znalecký posudek může, a dokonce musí brát v potaz mj. srovnání s obdobnými národními a mezinárodními aukcemi či podmínkami obnovy práv. Je to nejvhodnější cesta, jak do ocenění spektra dostat právě prvek tržní hodnoty, a tedy i prvek určité reálnosti ocenění spektra.

Postup znalce uvedený v kapitole 5.2 znaleckého posudku, kdy znalec ověřoval relevantnost hodnoty přidělu pásma rádiových kmitočtů v rozsahu 1920–1980 / 2110–2170 MHz ve vztahu k reálné aukci kmitočtů v pásmu 700 MHz a 3.5 GHz konané v roce 2020, je pozitivním, ovšem ne zcela dostatečným přístupem. Srovnávací vzorek k ověření relevantnosti znalcem stanovené hodnoty spektra je totiž příliš malý, navíc jsou porovnávány hodnoty pro pásma, která nemají shodné využití a pro operátory představují naprosto odlišné užité hodnoty.

V případě konzultovaného znaleckého posudku a námi provedeného benchmarku můžeme i přes naše výhrady konstatovat, že základní hodnota aktiva stanovená znalcem (před odečtem nákladů spojených s přijatými závazky) převyšuje jen mírně cenu zjištěnou na základě mezinárodního benchmarku.

Připomínka společnosti T-Mobile:

Apelujeme na to, aby v budoucnu ČTÚ zohlednil v rámci postupu stanovení ceny za prodloužení práv na využití spektra ve větší míře také **tržní hodnotu spektra**, čímž významně přispěje k větší předvídatelnosti podnikatelského prostředí a regulačních podmínek.

Příkladem dobré regulační praxe je přístup britského regulátora Ofcom, kdy výsledná cena za prodloužení práv na využití kmitočtů vychází převážně z benchmarku, kdy jsou brány v poraz nejen obdobná pásma v rámci aukcí a cen za prodloužení v rámci UK, ale rovněž širší benchmark s jinými evropskými zeměmi. Nakonec obdobnou regulační praxi využívá ČTÚ při stanovování vyvolávacích cen pro výběrová řízení na udělení práv k využívání kmitočtů.

3) Nové technické podmínky pro využívání pásma 2.1 GHz

Velmi vítáme snahu ČTÚ o včasnou implementaci prováděcího rozhodnutí Komise 2020/667 ze dne 6. května 2020, kterým se mění rozhodnutí 2012/688/EU, pokud jde o **aktualizaci příslušných technických podmínek** platných v kmitočtových pásmech 1 920–1 980 MHz a 2 110–2 170 MHz. Cílem zmíněného prováděcího rozhodnutí Komise je napomáhat poskytovatelům služeb elektronických komunikací při modernizaci jejich sítí na úroveň nejnovějších a nejúčinnějších technologií s cílem zajistit, aby technické a regulační podmínky pro všechna pásma, která jsou již harmonizována pro mobilní sítě, byly **vhodné pro využití pro 5G**. Jedním z takových pásem je párové zemské kmitočtové pásmo 2 GHz. Prováděcí rozhodnutí Komise navrhuje odstranit ochranné pásmo 300 kHz u dolní a horní hranice kmitočtového uspořádání a tím doplnit všechny přiděly na celistvý násobek 5 MHz, tj. na 2x20 MHz. Konečným termínem pro aplikaci nového uspořádání je 1. leden 2026 s výhradou tržní poptávky. Pojmeme „určení a zpřístupnění párového zemského kmitočtového pásma 2 GHz“ se v souvislosti s tímto rozhodnutím rozumí mj. iniciování vhodných opatření, v příslušných případech podpořené zahájením procesu konzultací se zúčastněnými stranami, aby se umožnilo využívání tohoto pásma v souladu s platným právním rámcem na úrovni Unie, včetně harmonizovaných technických podmínek stanovených tímto rozhodnutím.

Je zřejmé, že uplatnění nových regulačních podmínek umožní nové technické využití daného pásma v efektivním rozsahu celého přidělu. Konkrétně se jedná o rozvoj služeb v technologickém standardu 4G a 5G, které vyžadují šířku kanálů odpovídající násobkům 5 MHz. Bez promítnutí prováděcího rozhodnutí Komise do kmitočtových přidělů tak nelze efektivně využít celý kmitočtový přiděl 2x20 MHz pro služby nové generace, tedy 4G a 5G. Zároveň, pokud by došlo k úpravě vymezení kmitočtového přidělu pouze v některých přidělech, držitelé těchto přidělů by získali neoprávněnou konkurenční výhodu, neboť by mohli nabízet plnou kapacitu přidělu 2x20 MHz oproti ostatním držitelům, kteří by byli omezení na max. 2x15 MHz pro služby typu LTE a 5G.

Z pohledu soutěžních principů a nastavení rovných regulačních podmínek je tedy žádoucí, aby úprava podmínek využití pásma 2 GHz proběhla u všech držitelů ve stejný okamžik. Společnosti T-Mobile není zřejmé, proč ČTÚ nepostupoval již dříve zaběhnutou praxí, kdy po konzultaci změny plánu využití rádiového spektra vyzve všechny držitele, aby požádali o změnu kmitočtových přidělů. Takový postup je nejen v souladu se ZEK, evropským regulačním rámcem, ale také se soutěžními pravidly.

Z tohoto pohledu tedy vidíme způsob navrhovaný ČTÚ, tedy **postupnou změnu kmitočtového vymezení** odpovídající výše uvedenému prováděcímu rozhodnutí Komise v rámci procesu obnovy kmitočtových přidělů **za nepřijatelnou** a na tomto místě deklarujeme zájem společnosti T-Mobile o nové kmitočtové vymezení tak, jak jej předpokládá odst. 2 čl. 2 prováděcího rozhodnutí Komise 2020/667 ze dne 6. května 2020, kterým se mění rozhodnutí 2012/688/EU

Připomínka společnosti T-Mobile:

Navrhujeme, aby ČTÚ:

- buď ustoupil od spojitosti nových technických podmínek s procesem obnovy kmitočtového přidělu a v této věci nadále postupoval postupem změny plánu využití rádiového spektra a následné změny kmitočtových přidělů všech držitelů, anebo
- promítnul dané změny postupem obnovy přidělu pro společnost O2 Czech Republic a.s. a u ostatních držitelů ji doplnil procesem změny kmitočtových přidělů na základě tržní poptávky. Upozorňujeme, že v takovém případě se, dle našeho soudu, regulátor nevyhne riziku poskytnutí neoprávněné konkurenční výhody společnosti O2, a to minimálně v řádu několika měsíců.

- 4) Jedním z významných faktorů, se kterým znalec pracuje, je **míra návratnosti vloženého kapitálu před zdaněním WACC**, tzv. diskontní míra. Znalec použil diskont ve výši 7,25 % v souladu s Opatřením obecné povahy č. OOP/4/02.2019-2 ze dne 26. 2. 2019. Není zřejmé, proč znalec pro oceňované období od ledna 2022 dále nepoužívá míru diskontu ve výši 4,84 %, která je účinná od 1. 1. 2022.
- 5) Ocenění hodnoty předmětného spektra vychází z **peněžních toků mobilních operátorů**, které jsou následně upraveny o příslušné nákladové položky, provozní CF je následně diskontováno, alokováno na podíl spektra (v tomto posudku 47,43%) a přiřazeno na jednotlivá pásma. Peněžní toky a jejich modelace pro budoucí období mají zásadní vliv na finální hodnotu spektra. V tomto případě si nejsme jisti správností alokace výnosů v souvislosti s akvizicí společnosti UPC společností Vodafone – viz. tabulka č. 10 Znaleckého posudku, nárůst tržeb Vodafone mezi lety 2019 a 2020. Protože z hodnoty

tržeb roku 2020 vycházel znalec při modelování peněžních toků pro další období, tedy až to roku 2041, případná chyba má velký potenciál negativně ovlivnit výslednou cenu a měla by být zohledněna.

- 6) Jednou z nákladových položek, kterými znalec upravuje peněžní tok jsou „osobní náklady“. Znalec svůj přístup k těmto nákladům komentuje pod grafem 18. V této části Znaleckého posudku není zřejmé:
- i. jakým způsobem znalec stanovil, že na poskytování mobilních služeb se podílí 80% všech zaměstnanců, znalecký posudek není možné v této části komentovat, a dále
 - ii. předpokládaný vývoj osobních nákladů související s mobilními službami na tomto místě uvedený (z 7 550 mil Kč na 9 200 mil Kč) neodpovídá osobním nákladům uvedeným v tabulce 21.
- 7) Další nákladovou položkou se stejným vlivem na výslednou cenu jako mají osobní náklady, jsou náklady provozní. Znalec v komentáři pod tabulkou 15 uvádí 40% nákladovost tržeb, což nekoresponduje v hodnotami uvedenými v tabulce 15. Opět, v této části není možné posudek přezkoumat.

Souhrnná připomínka společnosti T-Mobile k bodům 4-7 výše:

Dle našich propočtů se jeví, že efekty výše uvedených komentářů 4) – 7) jdou přímo proti sobě a na výslednou cenu tedy nemají v souhrnu vliv.

Považujeme za zásadní upozornit, že z pohledu předvídatelnosti regulačního prostředí je nezbytné, aby byly zachovány totožné podmínky pro všechny další prodlužované přiděly v pásmu 2,1 GHz, zejména pokud k prodlužování dojde v přibližně stejném časovém okamžiku.